

Sprawozdanie z obrad komisji oceniającej audiodeskrypcję filmu interaktywnego „ZAMEK” wraz z rekomendacjami. Dotyczy ZO/28/2022

W skład komisji odpowiedzialnej za jakościową ocenę otrzymanych przez CK ZAMEK audiodeskrypcji weszli: dr Kamil Pietrowiak (przewodniczący, osoba widząca), Sandra Tworkowska (osoba niewidząca) oraz Witold Strugała (osoba niewidząca). Ich zadaniem było co najmniej trzykrotne indywidualne zapoznanie się z każdą ofertą, a następnie wspólne omówienie wniosków i przyznanie punktacji w odniesieniu do otrzymanych wcześniej kryteriów. Spotkanie on-line komisji odbyło się 21.10.2022 r. i trwało 90 minut. Dodatkowo z ramienia CK ZAMEK uczestniczył w nim Jakub Walczyk jako protokolant.

W ocenie komisji obie oferty (poddane wcześniej kodowaniu przez protokolanta w celu anonimizacji) charakteryzowały się profesjonalizmem oraz dobrym zrozumieniem idei audiodeskrypcji. Z tego powodu w przypadku większości kryteriów oceny – 1. przejrzystość/czytelność, 2. uniwersalność, 3. rzetelność techniczna i jakość, 4. kreatywność – przyznano identyczną liczbę punktów. Wyjątkiem były dwa podkryteria: *1.B. Ocena językowa – czy użyte sformułowania się powszechnie rozumiały? Czy specjalistyczne słowa są wytłumaczone?* oraz *4.B. Ocena oddanego w AD świata przedstawionego (dramaturgia, wrażenia, przestrzeń).*

W przypadku podkryterium 1.B. wyższą ocenę przyznano ofercie nr 1 ze względu na zastosowanie bardzo prostego, czytelnego słownictwa, bez specjalistycznych terminów czy zwrotów, które mogłyby być niezrozumiałe dla niewidzących i niedowidzących odbiorców. Z kolei w odniesieniu do podkryterium 4.B wyżej oceniono ofertę nr 2, która dokładniej i precyzyjniej opisywała dynamikę akcji oraz interakcji między bohaterami, a także atmosferę przestrzeni, stosując przy tym pomysłowe odniesienia (np. do zmysłu dotyku).

W ostatecznym rozrachunku obie oferty otrzymały identyczną liczbę punktów w ocenie jakościowej.

Poniżej zostały przedstawione uwagi i rekomendacje komisji do poszczególnych ofert.

OFERTA 1

- Zbyt ogólny opis treningu bokserskiego, brak zobrazowania przestrzeni sali. Warto dokładniej zarysować tę przestrzeń i dynamikę między postaciami, tym bardziej, że jest to pierwsza, wprowadzająca scena.
- Brak wprowadzenia postaci Marka – niewidzący członkowie komisji musieli domyślać się, że „szpakowaty mężczyzna”, który odchodzi, to ta sama postać, która przed momentem rozmawiała z trenerem.
- „Wzdłuż lasu jedzie pociąg”. Zdanie to nie oddaje perspektywy i kadru tej sceny, w której las jest widziany z okna jadącego pociągu.
- „W przedziale siedzi znudzony Wiktor” – niewidzący członkowie komisji zdecydowanie bardziej preferują opis tego, co widać w danej scenie (układ/postawa ciała, ubiór) niż tak jednoznaczną interpretację stanów emocjonalnych bohatera.
- Informacja „Dworzec główny w Poznaniu. Podjeżdża taksówka” nieco skonfundowała niewidzących członków komisji, którzy najpierw wyobrażali sobie wnętrze dworca, po czym byli zaskoczeni nagłym przyjazdem taksówki (czy taksówka wjeżdża na dworzec? Na peron? Na hol główny?)
- Bardzo obrazowy i przystępny opis podróży taksówką oraz zamku z zewnątrz, działający na wyobraźnię, nieprzeładowany informacjami.
- Doceniono dokładny opis stroju Wiktora po jego przybyciu do zamku.
- „Kilkuskrzydłowy zamek stoi w prostokącie ulic” – zdanie nieczytelne dla niewidzących członków komisji (czy to ten sam zamek? Skąd ta nagła zmiana?). Warto zaznaczyć zmianę perspektywy.
- Dla dwóch członków komisji głos lektora czytającego audiodeskrypcję był nieco za głośny w stosunku do kwestii aktorów i innych dźwięków. Warto, aby

audiodeskrypcja nie dominowała nad resztą dźwięków, ale organicznie wpisywała się w audiosferę filmu i stanowiła jej równoważny element.

- Audioskrypcja została określona jako dość „oszczędna”. Z jednej strony stwarza to przestrzeń innym dźwiękom obecnym w filmie, daje pole dla wyobraźni odbiorców, a także jest bardziej przystępne dla osób, które nie są w stanie przetwarzać wielu szybko przedstawionych informacji. Z drugiej strony, w niektórych momentach komisja odczuła rodzaj „niedoinformowania” czy „niezagospodarowania” momentów ciszy, które dawały okazję do bardziej obrazowych opisów (szczególnie w pierwszych scenach).

OFERTA 2

- Doceniono bardzo dokładny i obrazowy opis treningu bokserskiego, oddający atmosferę sali treningowej. Warto dodać informację, że bokserzy stoją na „podwyższonym” ringu – dla osób, które nigdy nie były w takim miejscu ani nie oglądały pojedynków bokserskich, nie jest to oczywiste. Dodatkowo, taki szczegół wyjaśnia, w jaki sposób trener opiera się na ringu.
- „Podchodzi do niego Marek”. Odbiorcy nie wiedzą, kim jest Marek, nie poznali go wcześniej, więc taka informacja niewiele im daje.
- Za najstarszy element audiodeskrypcji komisja zgodnie uznała opis podróży Wiktora do zamku oraz zewnętrzny wygląd budynku. Zdania: „Na głowicy kolumny z piaskowca jest rzeźba króla w koronie trzymającego lirę. Wiktor wysiada przed monumentalnym neoromańskim budynkiem stylizowanym na zamek” nie dawały konkretnego wyobrażenia niewidzącym członkom komisji, a nawet wytrąciły ich z płynnego podążania za narratorką. Dodatkowo, zastosowanie specjalistycznego, niecodziennego języka może budzić poczucie wykluczenia czy niekompetencji wśród odbiorców, którzy nie mają wiedzy z zakresu historii architektury.
- Warto zrezygnować z mniej ważnych informacji (np. „Przed wejściem parkują auta, przejeżdża rowerzysta”, „siedzi z wyprostowaną lewą nogą”) na rzecz dokładniejszego opisu wyglądu głównego bohatera lub tytułowego budynku.
- Docenione zostały formy opisu przestrzeni i zmiany perspektywy, które odnosiły się do doświadczeń dotykowych, a tym samym działały na wyobraźnię osób

niewidomych („spiralna klatka schodowa podobna do muszli”, „Widok z lotu ptaka na zamek. Ogromną bryłę otaczają ulice, jeżdżą po nich samochody, małe jak resoraki”.

- „Podziwia”, „patrzy zachwycony” – tego rodzaju silne emocje nie są widoczne na ekranie, natomiast mogą tworzyć jednoznaczne wyobrażenia i oceny wśród niewidzących odbiorców, ukierunkowane przez wyraźną (nad)interpretację audiodeskrypcji.
- Audiodeskrypcja została określona przez komisję jako „wypełniona”, a niekiedy „przeładowana” treścią. Wielość i tempo kolejnych informacji może odpowiadać osobom niewidomym przyzwyczajonym do takiej formy opisu, sprawnie korzystającym z przyspieszonych czytników ekranu w komputerach czy smartfonach. Jednocześnie może to powodować zmęczenie u osób starszych czy nieprzywykłych do tak szybkiego przetwarzania informacji o charakterze wizualnym. Warto uwzględnić potrzeby tej drugiej grupy odbiorców i zrezygnować z części nie zawsze koniecznych opisów, zostawiając nieco miejsca „dla oddechu” i dźwięków otoczenia.

Opracował dr Kamil Pietrowiak

Kino Otwarte. Dostępna kultura filmowa.

„Logotyp składa się z dwóch części. Po jego lewej stronie na białym tle czarnymi literami napisane jest CENTRUM KULTURY ZAMEK. Po prawej stronie na czarnym tle widnieją ikony przypominające zarys budynku Zamku”.